

termett hajdan nád is elég, úgy hogy a Panna-nád elnevezés könnyen érthetővé válik.

Másik Panád az, mely a réten fekszik a Lőrincz-ér és Batida közt, a Püspök-föld mellett, s melyet szintén neveznek Panna-hátnak is.¹

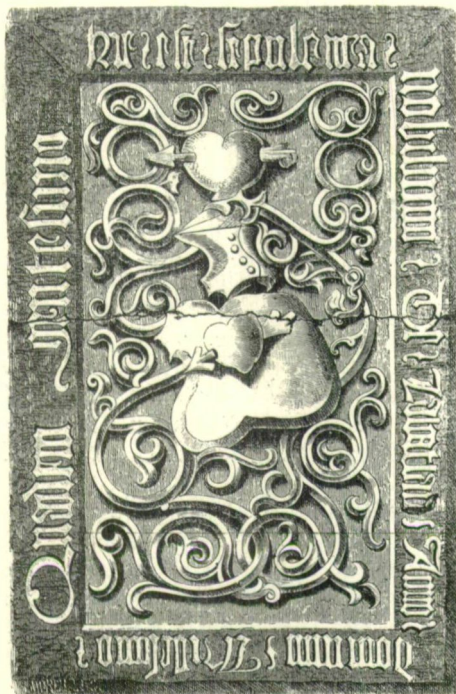
Peres-Kutas vagy Veres-Kutas falu.

Kwtas	1426	Peres Kwthws	1536	Peres Kwthas	1555
Kwthos	1468	Kwthos	1536	Pörös Kutas	1556
Kwtos	1471	Kwthas	1539	Peres Kutas	1558
Kwthus	1472	Peres Kwthws		Peres Kutas	1559
Kwthas	1507	Peoroskutas	1552-3	Peres Kwthas	1559
Peres Kwtas	1560	PewresKwtas	1555	Peres Kwthas	1560
Peres Kutas	1560	Peres Kwtas	1577	Pörös Kutas	1654
Peres Kutas	1560	Peres Kutas	1590	Pörös Kutas	1660
Perews Kwthas		Pörös Kuthas	1636	Peres Kutas	1702
	1560				
Pörös Kutas	1561	Pörös Kuthas	1636	Peres Kutas	1723
Borös Kutas	1561	Pürüs Kuthas	1636	Veres Kutas	1723
Peoreos Kutas	1561	Pörös Kutas	1646	Veres Kutas	1722
Peres Kutas	1561	Poros Kutas	1647	Veres Kutas	1752
PewrosKwtas	1564	Peres Kutas	1652	Peres Kutas	1763
Pörös Kutas	1564	Peres Kutas	1653	Peres Kutas	1765

Nevét az itteni kuttól vette, mely veres vagy peres volt, mivel mindkét jelzővel képezték helyneveket. A régi irásokban kizárólag Peres áll: a mai lakosság azonban Vörösnek véli, bár rendszerint egyszerűen csak Kutas-nak nevezi. A helyi hagyomány szerint Vörösnek az itteni csárda (a mostani külterületi orvosi lakás helyén) vörösre meszelt faláról, — Pörösnek pedig a pörle-

¹ Így az ármentesítő társulat birtokomban levő térképe.

kedésről és czivódásról nevezték volna, melybe az itteni kuton a méneseket és gulyákat itató pásztorok egymással keveredtek:¹ de az eredeti előnév Peres volt s ez a tulajdon jogért folyt hosszú perről ragadt a helyre, melyet a XV. és XVI-diki bir-

34. sz. A Lábatlani-család síremléke.²

még csak Szeg), Tömörkényt és Győt is birta.³

¹ Sós János, i. m.

² A Századok 1869-iki évfolyama után. (A felirat így olvasandó: Hic est sepultura nobilium de Labatlan. Anno Domini — így — millesimo quadragesimo. = Itt van a nemes Lábatlaniak sírja. Az Urnak ezernégyszázadik évében).

³ Wertner, i. m. 118—120. V. ö. Orsz. lt. Dl. 17273.

tokosok egymással folytattak. Így nevezték el a szomszéd szegvári határban is a Pörös-rétet, melynek Kutással egy gazdája volt.

A falu nevezetesen régtől fogva a Szeri nemzetségé volt, melynek egyik tagjáról, Szeri Pó-sáról, | 1306—1352

ki előbb sebesi és elyedi várnagy, majd krassai főispán volt, nevezték el a falu határában a ma is ismert Pósa-halmot s ki egyszersmind a szomszédos Ellést, Szegvárt (akkor

Szeri Pósaft György fi örökös nélkül levén, a falut lányaira, Katalinra és Annára örökitette Zsigmond király engedelmével. Ezek utján jutott ahhoz Lábatlani Gergely is, ki azt a csanádi püspöknek, Hangácsi Albertnek, ajándékozta. | 1468 Szeri Pósaft István Albert utódától, Szokoli J. püspöktől már hasztalan követelte vissza a birtokot, mert a püspök azzal inkább a maga káptalanját örvendeztette meg.¹

Pósaftot végre is a halál akasztotta meg a pereskedésben. Minthogy benne nemzetsége utolsó fia sarjadéka halt el, Mátyás király az eképp rászállott nagy uradalmakat s köztük Kutast is Guthi Ország Mihály nádornak, G. Ország Lőrincznek és Nádasdi Ongor Jánosnak adományozta,² bár a Szeri Pósaft György leányai s ezek ivadékai, a Macedoniai, Gyimesi Forgács és Geszti család tagjai, óvást tettek az eladományozás ellen,⁴ | 1472

35. sz. II. Ulászló király.³

a minek természetesen nem sok hasznát látták. Nagyobb befolyásuk volt a kanonok uraknak, kiket a nagy hatalmu új adományosok sem tudtak a birtokból kivetni. Ily körülmények közt az új javadalmasok szükségét látták annak,

¹ Borovszky, i. m. II. 482.

² Orsz. lt. Dl. 17273. sz.

³ A Weszerle-féle érmészeti táblák után.

⁴ U. o. Dl. 17282.

hogy adomány levelöket a királylyal ujra megerösítessék, a mi csakhamar meg is történt, a három év előtt nyert egész nagy ura- | 1475 dalomra nézve. II. Ulászlónál Gersei Pethő János nagy befolyáshoz jutván kivitte, hogy a király több Csongrád, Csanád és Arad megyei jószágokkal együtt Kutast és Mágocsot neki és testvérének, Gergelynek s ennek fiának ajándékozta,

36. sz. Gersei Pethő János czimere.

kik is azokat menten birtokba vették, s mikor e miatt Ongor vajda indulatba jöve, az uj földesurakat a birtokból kizavarta, a király a Pethőék javára szóló adományleveleket fél év mulva ujra megerösítette és a maga titkos pecsétjével ellátva ismét kiadta.¹ | 1507 Most hiába volta csanádi kanonokok tiltakozása is, melyet az elfoglalás ellen az aradi káptalanban emeltek. Valamint hiába volt Kutas és Mágocs irányában Porkoláb Mártonné óvása is. Utóbbik a két falu birása felett Pethőékkal perbe keveredett, de mivel elég szerencsétlen volt a kir. személyes jelenlétű törvényszék által kitűzött tárgyalási határidőn meg nem jelenhetni, ezért, mint vesztes, elmarasztal-

¹ Az oklevél, Hazai okmt. V. 397–403.

tatott.¹ A nyertesek azonban utoljára is a kano-
nók urak lettek, mert a korszak végén már ismét
ők voltak urai a falunak, melyet, minthogy így
csaknem folytonosan per alatt állott, méltán ne-
vezhettek Peres-Kutasnak.

E helyről nevezte magát, mint itteni birtokos
család tagja,² Kutasi Lukács, ki a híres rákosi
országgyűlésen Csanád megyének követe,³ 1505
idővel pedig a királyi tanács birája volt.

A falu külterületének közepét a kies helyen
emelkedő Pósa-halom képezi, melynek lábujában
körös-körül a Kovács János, Czitus M. Mihály és
Varró Mihály tanýái fekszenek. Ezekén, ide értve
magát a halmot is, régészeti ásatásaink semini
eredményre sem vezettek. Attól 5—6 km. távol-
ságban, délre, a veres-kutasi dűlőben, a Kut-völgy
északi partján levő magaslaton, jelenleg a Bálint
József földén, állott egykor a falu temploma,
melynek lábazata még e század elején is 2—3
lábnyi magasságban megvolt. Idő közben azon-
ban az épület alapjait s annak környékét is a
kincs és építő anyag után kutatók felhányták, s
a téglákat és faragott köveket fenéig elhordták,
ugy hogy mikor 1893-ban Tergina Gyula kir.
tanfelügyelő és Varga Antal tanár urak kérésre
ismételt izben megásták e helyet, a roppant tömeg
tégla törmelékben, az alap formája után már hiába
kutattak, s mind össze is csak egy másfél méter
hosszu 3 tégla sort tartalmazó fal darabot talál-
háltak az omladék között. Az emberi csontok is

¹ A kir. ítélete Pestynél, Krassó vm. tört. IV. 4.

² Adóösszeírás 1561-ből. V. ö. Nagy Iván XVI. 518.

³ Az országgyűlés tagjai névsora Hazánk és Külföld-
ben, 1866. 5., 12.

felturva és összevissza hányva feküdtek az omladék körül, kisebb-nagyobb mélységre a földben: de már mellékletek nélkül. Ép sírt sem lehetett többé találni. Ugy hogy ez alkalomból néhány koponyán és kereszt alakú téglán kívül, minők az omladékban bőven találtattak, gyűjteményünknek semmi gyarapodása sem lőn.

Rárós falu.

Raros	1456	Kekthoraros	1519	Kentőraros	1557—
Raros	1478	Rárós	1551		1558
Raros	1488	Raros	1551	Kekthoraros	1555
Raros	1499	Raros	1553	Kekthoraros	1561
Raros	1549	Kektoraros	1553—	Kéktó-Rárós	1564
Kek Tho	Raros		1561	Raros	1560
	1560	Keekthoraros	1563	Kéktó és Rárós	1664
Kektoraros	1563	Raros	1656	Raros	1664
		Kéktó és Rárós	1661		

Rárónak őseink egy madár-fajt hittak, melylyel ma már nem vagyunk tisztában Némelyek¹ a halász-sast, mások² a fekete gémet, mások a kócsag fajta gémet, mások végre a sólymot értik alatta. A természet-rajzban nem használják többé e szót, s alkalmazása leginkább a kocsisok közt maradt fen, kik lovaiknak szokták e nevet néha adni. Hajdan több helységet is neveztek el e madarokról, a hol t. i. azok tartózkodtak s az ilyen nevű helyek száma akkor nagyobb is volt, mint ma; mert egyebek közt találunk ilyeneket Temes,³ Krassó⁴ és Csanád megyékben⁵ is, hol

¹ Czuczor-Fogarassí, M. ny. szótára.

² Jerney. Magy. nyelvkincsek.

³ Ráró sziget, Pesty, Krassóm. tört. II., I. 74., 138.

⁴ Ráró sziget, u. o. II., II. 205.

⁵ Rárósteleke, Borovszky, II. 504.